

Gezinshereniging voor mensen op de vlucht

Knelpunten en aanbevelingen

Het recht op een gezinsleven is een universeel mensenrecht dat verankerd is in verschillende grond- en mensenrechtenteksten.¹ Een van de belangrijke mechanismen om dit recht voor migranten te waarborgen is de procedure voor gezinshereniging, die gezinnen moet toelaten herenigd te worden en samen een leven op te bouwen. Voor mensen die zijn moeten vluchten voor vervolging of oorlog is deze procedure vaak de enige manier om hun gezin terug samen te brengen.

De procedure van gezinshereniging is om verschillende redenen van fundamenteel belang voor mensen die internationale bescherming kregen in België:

- het vormt een van de weinige **veilige en legale wegen tot bescherming voor gezinsleden** om naar België of de Europese Unie (EU) te komen. Nochtans verkeren zij soms in levensgevaarlijke of humanitair precaire situaties in hun thuisland of een buurland. Bij gebrek aan legale wegen kunnen zij zich genoodzaakt zien om die omstandigheden op illegale en vaak levensgevaarlijke manieren te ontvluchten;
- het **bevordert het mentaal welzijn en de integratie** van mensen met internationale bescherming in België: zij zullen hun nieuwe leven vaak pas echt kunnen beginnen eens ze hun gezin bij zich hebben.

Omwille van het grote belang van gezinshereniging voor mensen op de vlucht, vraagt het Hoog Commissariaat voor Vluchtelingen van de Verenigde Naties (UNHCR) de Europese lidstaten een actieve houding aan te nemen door gezinshereniging te faciliteren en bevorderen.² Desondanks is de Belgische procedure voor gezinshereniging bezaaid met juridische en praktische obstakels, die ervoor zorgen dat veel mensen dit recht niet kunnen uitoefenen. Vluchtelingenwerk Vlaanderen ijvert al lange tijd voor het wegnemen van deze obstakels.³ In het regeerakkoord kondigde de huidige federale regering aan dat de regelgeving voor gezinshereniging zou worden herzien om deze in lijn te brengen met de wetgeving van onze buurlanden. Een wetsontwerp in die zin wordt op dit moment door de asielinstanties voorbereid. Met deze nota willen we de wetgever wijzen op enkele belangrijke knelpunten in de huidige regelgeving en formuleren we aanbevelingen om deze weg te nemen.

In deze nota beperken we ons tot gezinshereniging met mensen die internationale bescherming kregen in België. Onze aanbevelingen kunnen in grote mate ook toegepast worden op gezinshereniging met andere derdelanders, EU-burgers of Belgen. De focus in deze nota ligt op de knelpunten tijdens de procedure van gezinshereniging zelf. We gaan hier niet in op de vele moeilijkheden die de gezinnen ervaren eens ze in België zijn, zoals het tekort aan kwalitatieve huisvesting, het gebrek aan omkadering en psychologische ondersteuning bij het herstel van de soms jarenlang onderbroken gezinsrelaties...⁴ We kiezen voor deze focus omdat het de procedure van gezinshereniging zelf is die momenteel in een nieuw wetsontwerp worden gegoten.

¹ Art. 16 Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens; Art. 23 Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten; Art. 8 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens; Art. 7 Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie; Art. 22 Grondwet.

² UNHCR, UNHCR's Response to the European Commission Green Paper on the Right to Family Reunification of Third Country Nationals Living in the European Union (Directive 2003/86/EC), februari 2012, [hier](#) raadpleegbaar; UNHCR, Global Compact on Refugees, New York, december 2018, § 95, [hier](#) raadpleegbaar.

³ Deze nota is gebaseerd op het kaderstandpunt van Vluchtelingenwerk Vlaanderen: Het vergemakkelijken van gezinshereniging voor mensen op de vlucht, 2019, [hier](#) raadpleegbaar.

⁴ Zie hierover o.a.: Het recht op een gezinsleven. Pascal Debruyne & Mieke Groeninck, (2022). Het recht op een gezinsleven. Herinnestelen of vernestelen tijdens en na gezinshereniging. In: Dirk Geldof, Kaat Van Acker, Gianni Loosveldt en Kathleen Emmerly (2022). Gezinnen na migratie. Hulpverlening en gezinsbeleid in een superdiverse samenleving. Garant.

1. Verruim de definitie van het begrip 'gezin'

KNELPUNT

Slechts een beperkt aantal gezinsleden van begunstigen van internationale bescherming kunnen een gezinsherenigingsaanvraag indienen:

- de echtgeno(o)t(e) of (geregistreerde) partner;
- de (ongehuwde) minderjarige kinderen;
- (ongehuwde) meerderjarige kinderen die niet in hun eigen behoeften kunnen voorzien omwille van een handicap;
- de ouders van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) die internationale bescherming kregen.

Hierdoor hebben sommige gezinsleden geen recht op gezinshereniging, terwijl ze wel tot het gezin van de vluchteling of subsidiair beschermde behoren. In conflictgebieden komt het immers vaak voor dat gezinnen andere kinderen of familieleden opnemen in hun gezin, of dat familieleden door de omstandigheden afhankelijk zijn van elkaar. Zo hebben de volgende gezinsleden bijvoorbeeld geen recht op gezinshereniging op basis van de huidige regelgeving:

- Minderjarigen die door hun oom of tante, of oudere broer of zus, in het gezin opgenomen worden bij overlijden of verdwijning van ouders (feitelijk geadopteerde kinderen)
- Meerderjarige (afhankelijke) kinderen die alleen achterblijven
- Minderjarige broers en zussen van niet-begeleide minderjarigen (NBM) die in België internationale bescherming kregen: hun ouders hebben recht op gezinshereniging, maar niet de minderjarige broers en zussen die in het land van herkomst achterbleven
- Een geïsoleerde vader of moeder van een meerderjarige vluchteling die in het land van herkomst deel uitmaakte van het gezin
- Koppels met een langdurige stabiele relatie maar die ongehuwd zijn of hun partnerschap niet hebben laten registreren⁵

In sommige gevallen kunnen familieleden die uit de boot vallen een humanitair visum aanvragen, maar dit is geen recht en biedt dus geen zekerheid. Sommige gezinsleden blijven gedwongen achter. Zo worden gezinnen uit elkaar getrokken en blijven afhankelijke personen zonder ondersteuning achter in gevaarlijke situaties.

AANBEVELING

Wij vragen om een **uitbreiding van het begrip 'gezin'** in de context van het recht op gezinshereniging. De afbakening van wie in elk geval tot het gezin behoort en herenigd mag worden, moet voor de verschillende regimes van gezinshereniging gelijkgeschakeld worden, naar voorbeeld van de huidige regeling voor EU-burgers.⁶ Dit zal niet alleen de leesbaarheid, eenvoud, coherentie en efficiëntie van de regelgeving ten goede komen, maar komt ook beter tegemoet aan de reële gezinssituaties van mensen op de vlucht,

Daarnaast pleiten we voor een **flexibele definitie van het begrip 'gezin'**, die toelaat om ook andere familieleden te omvatten wanneer die feitelijk deel uitmaken van het gezin en **financieel, sociaal en/of emotioneel afhankelijk** zijn.⁷ Hierbij mag geen totale afhankelijkheid vereist worden (zoals tussen ouders en een minderjarig kind) maar dient een wederzijdse of gedeeltelijke afhankelijkheid (zoals tussen partners of tussen bejaarde ouders en hun kinderen) te volstaan om gezinshereniging toe te staan.⁸

⁵ Daarbij moet voldoende soepelheid aan de dag gelegd worden voor koppels van hetzelfde geslacht die in het land van herkomst vaak geen officiële of openlijke relatie kunnen opbouwen.

⁶ In België zijn drie verschillende regimes voor gezinshereniging, al naargelang de persoon met wie de gezinsleden herenigd worden: met een EU-burger (art. 40 Vw.), met een Belg (art. 40ter Vw.) of met een dertelander (art. 10 & 10bis Vw.). Gezinshereniging met een EU-burger voorziet de meeste mogelijkheden voor hereniging; voor mensen met internationale bescherming wordt momenteel de meest beperkte gezinsdefinitie gehanteerd.

⁷ Art. 4(2) en art. 10(2) van de Gezinsherenigingsrichtlijn (2003/86/EG) bieden de lidstaten deze mogelijkheid.

⁸ UNHCR, UNHCR's Response to the European Commission Green Paper on the Right to Family Reunification of Third Country Nationals Living in the European Union (Directive 2003/86/EC), februari 2012, p. 7-10.

2. Verbeter de toegankelijkheid van de procedure

KNELPUNT 1: AANVRAAG IN HET BUITENLAND IS MOEILIK EN GEVAARLIJK

Volgens de huidige Belgische regelgeving moet een aanvraag voor gezinshereniging met een begunstigde om internationale bescherming worden ingediend door de gezinsleden die in het buitenland verblijven, bij de Belgische ambassade (of gedelegeerde centra⁹) in het land waar zij verblijven of, als er in dat land geen Belgische ambassade is, bij de bevoegde ambassade in een buurland. Dat is in de praktijk vaak een enorm obstakel, niet alleen omwille van de hoge kosten (zie onder 4.) maar ook omdat reizen naar een ambassade erg onveilig, zo niet onmogelijk kan zijn.

Bv. Eritreërs moeten naar Adis Abeba (Ethiopië). De grensoversteek is verboden volgens Eritrese regelgeving. Wanneer men gevat wordt bij een van de vele militaire controles, riskeert men detentie en foltering; soms worden mensen bij de grensoversteek zelfs doodgeschoten.¹⁰ België erkent Eritreërs die hun landsgrenzen op illegale wijze oversteken als vluchteling omdat zij door hun vertrek vervolging riskeren. Door de procedure gezinshereniging worden Eritrese families dus gedwongen zich in levensgevaarlijke situaties te begeven, maar zich ook een risico op vervolging op de hals te halen bij terugkeer naar hun land.

Bv. Afghanen moeten naar Islamabad (Pakistan). De grensovergangen worden gecontroleerd door de taliban, het regime waarvoor hun gezinslid soms net vluchtte. Afghanen moeten soms verschillende keren deze gevaarlijke grens over tijdens de procedure van gezinshereniging.

“Pakistan is makkelijk met auto, bus. Hij is daar geweest twee, drie keer, vier keer. Heen en terug en altijd met de bange dagen omdat er oorlog is. Twee, drie keer ook was hij bij de Taliban geweest. Taliban had altijd zo gedreigd. Taliban niet weet hij moet naar buitenland moet vertrekken. Daarom hij altijd bang. Maar goed, gelukkig alles in orde.”¹¹

Bovendien leidt de huidige regeling tot een ongelijke toegang tot de procedure: bepaalde nationaliteiten en profielen (vrouwen, etnische minderheden...) die soms net meer nood hebben aan bescherming, ondervinden meer moeilijkheden bij het reizen naar de diplomatieke post.¹²

Als gezinnen al bij de bevoegde diplomatieke post raken, is dat door de moeilijke reisomstandigheden soms niet op tijd om de aanvraag in te dienen binnen de termijn waarin ze vrijgesteld worden van bepaalde materiële voorwaarden voor gezinshereniging (zie aanbeveling 3.). Eens deze termijn verstreken is, wordt het een stuk moeilijker om voor gezinshereniging in aanmerking te komen.

AANBEVELING 1: MAAK DE AANVRAAG MOGELIJK IN BELGIË

Wij stellen voor dat ook een referentiepersoon (bv. de gezinshereniger of een familielid dat al in België verblijft) het **visum in België kan aanvragen**. De Europese Commissie roept lidstaten expliciet op om deze mogelijkheid te bieden¹³; in buurlanden Nederland, Luxemburg en Duitsland is dit al het geval.¹⁴ In België stelde o.a. CD&V al eerder voor om de wetgeving in deze zin aan te passen.¹⁵

⁹ Bv. Visa Facilitation Services (VFS), TeleSmart Contact (TLS), ...

¹⁰ EASO, Eritrea: national service, exit and return, september 2019, p. 52-54.

¹¹ De citaten in deze nota komen uit het onderzoek van Pascal Debruyne 'Ondersteunen van het proces van herinnesteling bij gezinshereniging van erkende vluchtelingen', dat gebaseerd is op 96 diepte-interviews met hulpverleners, experts en vluchtelingengezinnen tijdens en na de gezinshereniging. Zie Het recht op een gezinsleven. Pascal Debruyne & Mieke Groeninck, (2022). Het recht op een gezinsleven. Herinnestelen of vernestelen tijdens en na gezinshereniging. In: Dirk Geldof, Kaat Van Acker, Gianni Loosveldt en Kathleen Emmery (2022). Gezinnen na migratie. Hulpverlening en gezinsbeleid in een superdiverse samenleving. Garant.

¹² Myria, Advies over gezinshereniging met begunstigden van internationale bescherming, maart 2022, [hier](#) raadpleegbaar.

¹³ Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement betreffende richtsnoeren voor de toepassing van Richtlijn 2003/86/EG inzake het recht op gezinshereniging, 3 april 2014, p. 24.

¹⁴ UNHCR, Avis concernant la proposition de loi n° 55 0574/001 modifiant la loi du 15 décembre 1980 (...) en ce qui concerne la réglementation relative au regroupement familial, 12 december 2019, pp. 7-9.

¹⁵ Parl.St. Kamer, Amendement Nr. 15 van N. LANJRI en F. DEMON bij wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen wat de reglementering omtrent de gezinshereniging betreft, DOC 55 0574/003.

Daarnaast moet worden ingezet op het gebruik van **nieuwe technologieën**, zoals elektronische aanvragen, interviews via video-chat, elektronische aflevering van het visum... Reizen naar de Belgische ambassade moet op die manier zoveel mogelijk vermeden worden.

KNELPUNT 2: BEWIJSLAST VERWANTSCHAP IS TE STRENG

Gezinsleden moeten hun bloed- of aanverwantschap met de begunstigde om internationale bescherming aantonen. Hiervoor moeten zij een paspoort voorleggen, een gelegaliseerde en vertaalde geboorteakte en/of huwelijksakte, uittreksels van het strafregister, een medisch attest... Dit soort documenten verzamelen is voor mensen op de vlucht meestal erg moeilijk, vaak onmogelijk. Koppels van hetzelfde geslacht kunnen in hun herkomstlanden vaak niet huwen of hun relatie laten registreren. Ook deze formele vereisten maken de procedure voor veel gezinnen ontoegankelijk.

Bv. Een Syrische man werd in België als vluchteling erkend; zijn vrouw en drie kinderen bleven achter in Turkije en trachtten via de procedure gezinshereniging met hem herenigd te worden. Bij de vertaling van de paspoorten van de kinderen werd een letter van de achternaam verkeerd omgezet. Het gezin werd verplicht een nieuw paspoort te bekomen; dit kon enkel in Syrië gebeuren. Omdat het voor de vrouw onmogelijk was opnieuw naar Syrië te gaan, moest familie die nog in Syrië verbleef hiervoor een volmacht krijgen. Aangezien de vader Syrië ontvlucht was omwille van een vrees voor de autoriteiten, was dit een gevaarlijke onderneming.

AANBEVELING 2: LAAT SOEPELE BEWIJSVOERING VAN VERWANTSCHAP TOE

De Belgische wet laat al toe om naast officiële documenten, ook rekening te houden met andere geldige bewijzen van gezinsbanden, of om via een interview de gezinsband vast te stellen. Deze 'trapsgewijze bewijsvoering' wordt in de praktijk te weinig toegepast. We vragen de DVZ om **voldoende soepelheid aan de dag te leggen** en meer gebruik te maken van deze wettelijke mogelijkheden om andere bewijzen te aanvaarden.

Naar voorbeeld van de asielprocedure (art. 48/6, §4 Vreemdelingenwet), kan het principe van het 'voordeel van de twijfel' worden toegepast voor het bewijs van familiebanden in de procedure gezinshereniging: in plaats van absolute zekerheid te vereisen, zou de algemene geloofwaardigheid van de verzoekers en de aannemelijkheid van de gezinsband moeten volstaan.

KNELPUNT 3: DE PROCEDURE IS DUUR

Een procedure gezinshereniging is erg duur. Uit een simulatie van Myria blijkt dat de kosten voor vier gezinsleden van een niet-begeleide minderjarige (NBMV) in Islamabad oplopen tot €4000 à €6000.¹⁶ Naast heel wat administratieve kosten (*service fee* voor het visumkantoor, *handling fee* voor de diplomatieke post, administratieve bijdrage DVZ) zijn hoge kosten verbonden aan het verkrijgen en legaliseren van documenten en medische attesten, de afname van DNA-tests, de vliegtuigtickets, de vaak verschillende reizen naar ambassades (reiskosten, hotelkosten...). De kostprijs vormt voor velen een aanzienlijk obstakel om het recht op gezinshereniging uit te oefenen. Dit leidt tot grote financiële stress bij begunstigten om internationale bescherming, die zich in bochten wringen om de nodige middelen bij elkaar te krijgen, wat bij sommigen een rem vormt op hun integratie (zie ook onder 3.).

AANBEVELING 3: VERLAAG DE KOSTEN EN BIED FINANCIËLE ONDERSTEUNING

We vragen aandacht voor de beperkte financiële middelen van internationaal beschermden, door een aantal **administratieve kosten te verlagen**. Het UNHCR en de Europese Commissie bevelen aan om de kosten van de DNA-testen ten koste van de staat te laten vallen, in het bijzonder in die gevallen waar het resultaat positief is. Myria vraagt ook om gezinsleden van begunstigten van internationale bescherming vrij te stellen van visumleges.¹⁷

¹⁶ Myria, Advies over gezinshereniging met begunstigten van internationale bescherming, maart 2022, p. 8.

¹⁷ Myria, Advies over gezinshereniging met begunstigten van internationale bescherming, maart 2022, p. 9.

Net als Myria pleiten we voor de **oprichting van een fonds** dat steun kan bieden aan begunstigden van internationale bescherming die de kosten niet kunnen dragen.¹⁸

3. Verleng de termijn van vrijstelling van materiële voorwaarden

KNELPUNT

Bij een aanvraag voor gezinshereniging moet in principe aan een aantal voorwaarden voldaan worden, waaronder:

- Beschikken over stabiele, regelmatige en toereikende bestaansmiddelen¹⁹
- Behoorlijke huisvesting
- Ziektekostenverzekering

Deze voorwaarden zijn erg moeilijk te vervullen voor begunstigden van internationale bescherming, die na het verkrijgen van hun beschermingsstatus hun leven beginnen opbouwen in België. Daarom worden zij hier gedurende een zekere periode na het verkrijgen van de beschermingsstatus van vrijgesteld. Momenteel genieten zij die vrijstelling wanneer ze binnen twaalf maanden vanaf het verkrijgen van de beschermingsstatus de aanvraag tot gezinshereniging indienen. In de praktijk blijkt deze termijn vaak te kort te zijn door de vele praktische en juridische obstakels²⁰ die de betrokkenen ondervinden.

Bv. Sommigen verloren contact met gezinsleden die zelf op de vlucht zijn: het terugvinden van het gezin vanop afstand vraagt tijd.

Bv. De gevaarlijke reistocht voor familieleden om aanvraag in te dienen (zie onder 2.) vraagt planning en tijd.

Bv. Het verzamelen van documenten vraagt in sommige landen veel tijd. Bijvoorbeeld in Afghanistan zijn bepaalde documenten, zeker sinds de machtsovername van de taliban, zeer moeilijk of zelfs niet verkrijgbaar. Bovendien moeten de gezinsleden een visum van Pakistan verkrijgen om de aanvraag te kunnen gaan indienen in Islamabad. De wachttijd voor dit e-visum is zeer wisselvallig.²¹

Veel begunstigden van internationale bescherming leggen zich daarom meteen na hun erkenning voluit toe op het vervullen van deze voorwaarden, onder meer door het aannemen van verschillende jobs tegelijkertijd om voldoende bestaansmiddelen te verzamelen. Dit veroorzaakt niet alleen enorm veel stress, maar verhindert ook hun integratie: zij houden geen tijd over om lokale banden op te bouwen of de taal te leren.²²

AANBEVELING

De vrijstelling van materiële voorwaarden is voor veel begunstigden van internationale bescherming noodzakelijk om in aanmerking te komen voor gezinshereniging. De periode van vrijstelling moet daarom lang genoeg zijn. De Europese Commissie en het UNHCR raden zelfs aan deze gunstvoorwaarden niet in de tijd te beperken.²³ De huidige regering heeft evenwel de ambitie geuit om deze termijn in lijn te brengen met de praktijk in sommige buurlanden en in te korten tot slechts drie maanden. Wij zijn bezorgd om deze verdere bemoeilijking van de procedure van gezinshereniging, en blijven net als Myria pleiten voor een **permanente vrijstelling** voor deze doelgroep.²⁴ Dit is onder meer het geval in Frankrijk, Spanje, Italië, het VK, Bulgarije en Roemenië.

¹⁸ Myria, Advies over gezinshereniging met begunstigden van internationale bescherming, maart 2022, p. 9 en Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Standpunt: Het vergemakkelijken van gezinshereniging voor mensen op de vlucht, 2019, p. 7.

¹⁹ €1.809,32 netto/maand sinds 1 mei 2022: <https://dofi.ibz.be/nl/themes/faq/regroupement-familial/stabiele-regelmatige-en-toereikende-bestaansmiddelen>

²⁰ Zie ook Myria, Advies over gezinshereniging met begunstigden van internationale bescherming, maart 2022, p. 5.

²¹ Agentschap voor Integratie en Inburgering, "Afghanistan documenten en verblijfsaanvragen", 1 april 2022, [hier](#) raadpleegbaar.

²² Zie voor verschillende illustraties van deze problematiek:

²³ Europese Commissie, Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement betreffende richtsnoeren voor de toepassing van Richtlijn 2003/86/EG inzake het recht op gezinshereniging, COM(2014) 210 final, 3 april 2014, p. 29); UNHCR, UNHCR's Response to the European Commission Green Paper on the Right to Family Reunification of Third Country Nationals Living in the European Union (Directive 2003/86/EC)

²⁴ Myria, Advies over gezinshereniging met begunstigden van internationale bescherming, maart 2022, p. 4-5.

Als de Belgische overheid deze termijn van vrijstelling toch zou willen inkorten, moeten de indieningsmodaliteiten versoepeld worden en de omkadering versterkt, naar voorbeeld van de buurlanden met een kortere vrijstellingstermijn.

Bv. In Nederland geldt een vrijstelling van slechts 3 maanden, maar kan de aanvraag in Nederland worden ingediend via een eenvoudig formulier en later verder worden aangevuld. Bovendien worden mensen hier goed geïnformeerd en actief ondersteund bij het indienen en aanvullen van de aanvraag door VluchtelingenWerk Nederland, dat hiervoor overheidssubsidies krijgt. Myria geeft aan dat deze ondersteuning erg belangrijk is voor de haalbaarheid van de termijn van drie maanden.²⁵

4. Vereenvoudig de procedure en voorzie in duidelijke, transparante regelgeving

KNELPUNT

De procedure voor gezinshereniging is in de praktijk bijzonder complex en vraagt verregaande juridische en procedurele, maar ook praktische en strategische kennis.²⁶ Bepaalde zaken staan verspreid over verschillende ontoegankelijke wetsbepalingen; heel wat andere zaken zijn niet wettelijk geregeld maar vloeien voort uit rechtspraak of zijn gewoon een praktijk van de bevoegde overheidsinstantie.

Bv. Welke gezinsleden mogen herenigen, binnen welke termijn de aanvraag moet worden ingediend, volgens welke regels men beroep moet aantekenen tegen beslissingen waarmee men het niet eens is... staat in de zeer moeilijk leesbare Vreemdelingenwet.

Bv. Documenten moeten gelegaliseerd en vervolgens erkend worden door verschillende bestuursinstanties: ambassades, DVZ, gemeenten... Zij hanteren soms andere maatstaven, waardoor het kan gebeuren dat een document door de ambassade en DVZ erkend wordt, maar vervolgens niet door de gemeente.²⁷

Bv. De beoordeling van dossiers bij DVZ verloopt op ontransparante wijze. Er bestaans soms informele praktijken die plots kunnen wijzigen. Dit leidt tot veel rechtsonzekerheid.

“De complexe procedure vraagt [...] strategische ervaring van hulpverleners die weten ‘wat’ ze ‘wanneer’ en ‘bij wie’ mogen doen in het kader van een aanvraag. Bijvoorbeeld getuigt een beleidsmedewerker ‘dat een onvolledig dossier indienen echt wel kan’ maar dat ‘je dat moet afdwingen’ en dat ‘dat niet bekend is bij hulpverleners’.”²⁸

“DVZ hanteerde in de praktijk een dertiende maand, 13 maanden waarin je dat kon doen. (...) Dat is allemaal goed als dat juist loopt en als dat wordt toegestaan, maar vanaf dat DVZ zegt van ‘kijk, nee sorry, we hebben onze praktijk veranderd’ wat dat ze effectief doen, ze gebruiken de 13^e maand niet meer.”²⁹

²⁵ Myria, *Advies over gezinshereniging met begunstigden van internationale bescherming*, maart 2022, p. 11-12 en 15-18.

²⁶ Zie hierover uitgebreid: Het recht op een gezinsleven. Pascal Debruyne & Mieke Groeninck, (2022). Het recht op een gezinsleven.

Herinnestelen of vernestelen tijdens en na gezinshereniging. In: Dirk Geldof, Kaat Van Acker, Gianni Loosveldt en Kathleen Emmery (2022). *Gezinnen na migratie. Hulpverlening en gezinsbeleid in een superdiverse samenleving*. Garant. p. 147-149.

²⁷ Zie hierover onder meer: M. BRACKX en J. VERHELLEN, “Vluchtelingen en subsidiair beschermen en niet-legaliseerbare akten van burgerlijke stand”, *T. Vreemd*. 2022-1, 6-12.

²⁸ Pascal Debruyne & Mieke Groeninck, *Ibidem*, p. 147.

²⁹ Pascal Debruyne & Mieke Groeninck, *Ibidem*, p. 148-149: Volledige quote: “DVZ hanteerde in de praktijk een dertiende maand, 13 maanden waarin je dat kon doen. (...) Dat is allemaal goed als dat juist loopt en als dat wordt toegestaan, maar vanaf dat DVZ zegt van ‘kijk, nee sorry, we hebben onze praktijk veranderd’ wat dat ze effectief doen, ze gebruiken de 13^e maand niet meer. Maar dan heb je juridisch geen... je kan dan zeggen ‘ja maar dat was een praktijk. Ze gebruikten hun 13^e maand, nu niet meer. Ze hebben dat onmiddellijk afgewezen, is dat onwettig?’ Nee, ja eigenlijk is dat wel onwettig, maar je moet dat met de juiste finetuning kunnen aanpakken en de raad voor vreemdelingenbetwistingen moet bereid zijn om dat effectief in te zien, en de raad voor vreemdelingenbetwisting heeft geen idee. Zij weten wat de wet is maar zij weten niet wat de bestuurlijke praktijk is van de DVZ en ook... in welke mate houden zij daar rekening mee of niet? Dat is eigenlijk plots heel vaag...” (advocaat vreemdelingenrecht)

AANBEVELING

Er is nood aan **duidelijke en transparante regelgeving** inzake de verschillende aspecten van de gezinsherenigingsprocedure. In ons advies voor de opstelling van een nieuw “Migratiewetboek”, adviseerden we om de juridische regeling voor gezinshereniging leesbaarder en coherenter te maken, onder meer door deze in één hoofdstuk van het wetboek onder te brengen.³⁰ Voorzie in bijkomende wettelijke regelingen waar nodig.³¹

Daarnaast mag van de verschillende tussenkomende overheidsinstanties (gemeenten, de Belgische diplomatieke posten, de administraties bevoegd voor verblijf, de asielinstanties (waaronder Fedasil) of externe partners (zoals private agentschappen bevoegd voor het maken van afspraken en het registreren van visumaanvragen zoals TLS Contact, VFS Global...) een **klantvriendelijke houding** verwacht worden, conform de beginselen van behoorlijk bestuur. Het is essentieel dat een kader wordt geschept waarbinnen **heldere, volledige en toegankelijke informatie** over de procedure wordt verschaft, in een voor de betrokkene begrijpbare taal. Het is de taak van de publieke instanties om deze complexe materie begrijpbaar te maken. De instanties moeten **samenwerken** met de gezinnen, die moeten worden betrokken bij de procedure en moeten worden gehoord in geval van twijfel, of indien de aanvraag onvolledig lijkt.

5. Geef (ex-)NBMV een redelijke termijn voor het indienen van de aanvraag

KNELPUNT

Kinderen die zonder ouders naar België komen (niet-begeleide minderjarige vreemdeling of NBMV) hebben de mogelijkheid zich met hun ouders te herenigen wanneer ze internationale bescherming verkregen hebben.³² Wanneer een NBMV als minderjarige asiel aanvraagt, maar meerderjarig wordt tijdens de asielprocedure, dan heeft die na de toekenning van internationale bescherming slechts een zeer beperkte periode om de ouders naar België te laten komen. De DVZ eist dat de ouders de aanvraag gezinshereniging indienen binnen de drie maanden na de datum waarop hun kind de vluchtelingenstatus of subsidiaire bescherming kreeg. Dit is de minimale termijn die het Hof van Justitie als redelijk beschouwt.³³ Wanneer de NBMV internationale bescherming krijgt binnen de drie maanden voor hij 18 jaar wordt, heeft de familie maar tot de 18^e verjaardag (dus minder dan drie maanden) om de aanvraag in te dienen. Omwille van de vele praktische en juridische obstakels die men in de praktijk ondervindt, is deze termijn niet haalbaar.³⁴ Dit is in het bijzonder problematisch in het geval van deze zeer kwetsbare (ex-)NBMV, die hun ouders nodig hebben voor hun welbevinden en integratie in België.

AANBEVELING

Lange procedures mogen het recht op gezinshereniging niet in het gedrag brengen. Rekening houdend met de tijd die nodig is om de familie eventueel op te sporen en de nodige documenten te verzamelen moet een langere termijn worden geboden dan de huidige drie maanden. We ondersteunen hierbij het voorstel van Myria om (ex-)NBMV een **termijn van 1 jaar** na toekenning van de internationale beschermingsstatus te geven om de aanvraag voor gezinshereniging met hun ouders (en met hun broers en zussen: zie punt 1.) in te dienen.³⁵

³⁰ Bijdragen van organisaties aan de werkzaamheden van de Commissie belast met de codificatie van de Vreemdelingenwet: Synthesenota, oktober 2021, p. 11 e.v.

³¹ Myria geeft een overzicht van de verschillende onderdelen van de gezinsherenigingsprocedure waarvoor (bijkomende) wettelijke verankering en waarborging nodig is: Myria, Advies over gezinshereniging met begunstigden van internationale bescherming, maart 2022, p. 12-14.

³² Art. 10 Vreemdelingenwet. Dit vormt een uitzondering op de regel dat gezinshereniging met ouders niet mogelijk is voor begunstigden van internationale bescherming.

³³ HvJEU, 12 april 2018, C-550/16.

³⁴ Dit werd bevestigd door DVZ in overleg met Myria en UNHCR: Myria, Advies over gezinshereniging met begunstigden van internationale bescherming, maart 2022, p. 19.

³⁵ Myria, Advies over gezinshereniging met begunstigden van internationale bescherming, maart 2022, p. 19-20.

6. Investeer in kwalitatieve ondersteuning van de aanvraag

KNELPUNT

Myria geeft aan dat het welslagen van een aanvraag gezinshereniging momenteel geheel afhankelijk is van de vraag of men professionele ondersteuning vindt om de aanvraag te begeleiden.³⁶ Aan zo'n professionele begeleiding is momenteel een groot gebrek. Een aantal diverse diensten (bepaalde CAW's, Caritas International...) biedt begeleiding aan, maar een centrale organisatie ontbreekt. Door de complexiteit van de procedure is de begeleiding zeer intensief, waardoor verschillende belangrijke diensten hun begeleiding territoriaal moeten inperken of moeten werken met wachtlijsten, of zelfs beperken tot loutere informatie- en adviesverlening omdat ze de vraag niet kunnen bijhouden.³⁷ De capaciteit van de bestaande diensten of begeleiders (advocaten, voogden, vrijwilligers) schiet sterk tekort (personeel, tijd en expertise) waardoor vele aanvragers niet voldoende adequaat ondersteund worden.³⁸

AANBEVELING

Naast een vereenvoudiging van de procedure, is het nodig te **investeren in de ondersteuningsdiensten**, zodat zij professionele begeleiding kunnen bieden tijdens de procedure voor gezinshereniging.

Conclusie

In 2019 stelden we een kaderstandpunt op met een overzicht van knelpunten en onze aanbevelingen voor de regeling van gezinshereniging voor mensen op de vlucht.³⁹ Vandaag, drie jaar later, merken we dat deze knelpunten nog quasi volledig actueel zijn en er bitter weinig verbeterd is. Meer nog: heel wat beleidsmakers steken niet onder stoelen of banken dat men de mogelijkheden voor gezinshereniging voor mensen op de vlucht nog verder wil terugdringen. Een verdere verstrenging betekent niet alleen een schending van het universele mensenrecht op een gezinsleven, maar is ook in strijd met de menselijke waardigheid. Iedereen, inclusief mensen op de vlucht, heeft nood aan de nabijheid van het gezin om in alle rust en vrede te kunnen leven. We hopen dat de aanbevelingen in deze nota zullen worden aangegrepen om het gezinnen op de vlucht, die vaak tegen wil en dank uit elkaar getrokken werden, mogelijk te maken om op een vlotte manier met elkaar herenigd te worden.

³⁶ Myria, Advies over gezinshereniging met begunstigden van internationale bescherming: Termijn & wijze van indiening van de aanvraag; toegang tot informatie, advies en professionele begeleiding, [hier](#) raadpleegbaar, maart 2022..

³⁷ Zo gaf het CAW Antwerpen begin 2022 te kennen dat ze niet langer aan dossierbegeleiding doen in het kader van gezinshereniging: CAW Antwerpen [Twitter], [hier](#) raadpleegbaar, 6 januari 2022.

³⁸ Pascal Debruyne, 'Is het recht op gezinshereniging een Potemkin-dorp?', Mo* Magazine 12 januari 2022, [hier](#) raadpleegbaar.

³⁹ Vluchtelingenwerk Vlaanderen: Het vergemakkelijken van gezinshereniging voor mensen op de vlucht, 2019.